

GEOGRAFI

Läroämnets övergripande syfte åk 5-6

Uppdraget i geografiundervisningen är att stöda eleven att skapa sig en helhetsuppfattning om världen både ur ett natur- och kulturgeografiskt perspektiv. Eleven ska vägledas att följa med aktuella händelser i sin närmiljö och i världen samt att placera nyheterna på världskartan och koppla dem till vardagen. Olika geomedier presenteras för att stöda elevens förståelse för omvärlden.

Undervisningen ska ge eleven helhetsbild av den mångskiftande världen och hur den fungerar genom att naturvetenskapliga, humanvetenskapliga och samhällsvetenskapliga perspektiv beaktas. Geografi är ett tvärvetenskapligt läroämne, där jordklotet och dess områden, naturen, mänsklig verksamhet och olika kulturer undersöks.

I geografiundervisningen behandlas samspelet mellan naturen och människan och hur detta samspel påverkar miljön. Undervisningen ska ge eleven kunskaper om vilka mänskliga verksamheter, och av naturen framkallade processer, som påverkar jordytans former. Undervisningen ska hjälpa eleven att förstå olika regionala synvinklar och konflikter i världen samt utveckla en medvetenhet om global samhörighet. Nordiskt samarbete uppmuntras.

Geografiundervisningen ska stärka elevens förståelse för hållbar utveckling och stöda eleven att utvecklas till en aktiv och ansvarsfull medborgare. Eleven ska få insikt om att jorden är en helhet med begränsade resurser. Undervisningen ska utveckla elevens förståelse och respekt för olika levnadsförhållanden och kulturer i världen. Undervisningen ska ha ett normmedvetet förhållningssätt och bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt lyfta värdet av mångfald.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 5-6

Undervisningen i geografi i årskurserna 5-6 grundar sig på den kunskap och de förmågor som undervisningen i omgivningskunskap omfattat. Geografiundervisningen i årkurs 5 behandlar huvudsakligen Europa och i årkurs 6 behandlas de övriga världsdelarna. Undervisningens uppdrag är att utveckla elevens intresse för geografi och befästa grundbegrepp som används inom ämnet.

Lärmiljöerna ska vara mångsidiga och omfattar förutom den fysiska miljön även sociala situationer och sammanhang samt digitala miljöer. I undervisningen behandlas aktuella geografiska händelser och fenomen i närmiljön och på andra håll i världen. Samarbete med aktörer utanför skolan uppmuntras. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen. Eleven ska uppmuntras att tolka, tillämpa och kritiskt granska information både muntligt och skriftligt, självständigt och tillsammans med andra. Eleven ska få möjlighet att arbeta med olika problemställningar kopplade till natur- och kulturgeografi. Ett språkutvecklande arbetssätt ska användas och

digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 5-6

Geografins metoder och arbetssätt

Som innehåll väljs metoder och arbetssätt som är kopplade till elevens närmiljö. Kartkunskap, namnkunskap och centrala geografiska begrepp kopplat till Europa och övriga världen behandlas under årskurserna. Eleven bygger upp sin världsbild och dess regionala ramar med hjälp av olika kartor och andra geomedier. Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

- tolkning av olika typer av kartor och kartsymboler
- diagram, statistik och elektroniska medier och nyhetskällor
- huvudstäder, länder och flaggor i Europa
- kartkunskap om världsdelar och världshav
- grundläggande namngeografi i olika världsdelar
- informationsökning från olika källor

Åk 5

Europa

Åk 6

Världen

Naturgeografi

Eleven lär sig om jordmån och berggrund i Europa. Eleven utvecklar förståelse för geografiska processer. Eleven ska utveckla grundläggande förståelse för jordklotets rörelse och hur det påverkar tid och årstider.

- jordytan och på vilket sätt den formas och förändras i Europa
- naturgeografiska områden (berg, hav, sjöar, floder)
- introduktion till klimat- och vegetationszoner
- kontinentalplattor
- tidvatten

Kulturgeografi

Eleven får grundläggande förståelse för olika kulturgeografiska fenomen i världen. Naturmiljön och mänsklig verksamhet i Europa och övriga världen undersöks med hjälp av olika källor och aktuella nyheter.

- kulturgeografiska fenomen

Geografi

- människans påverkan på naturmiljön
- naturmiljöns betydelse för människors livsvillkor
- fördelning av befolkning i olika världsdelar
- levnadsförhållanden
- språk och kultur
- näringsformer och naturresurser

En hållbar utveckling

I undervisningen ska olika hållbarhetsperspektiv tas upp. Eleven ska utveckla förståelse för vad hållbar utveckling innebär lokalt och globalt.

- val och prioriteringar i vardagen
- ojämlika levnadsvillkor i världen
- introduktion till olika organisationers arbete för hållbarhet

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 5-6

I geografiundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i alla läroämnen. Elevens arbete och inställning ska beaktas när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande. Följande bör beaktas:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar och diskussioner
- självständigt arbete enligt instruktioner
- ansvar för hemuppgifter och material.

I årskurserna 5-6 är det specifika uppdraget för undervisningen i geografi:

- att vidareutveckla elevens intresse för natur- och kulturgeografi
- att utveckla elevens kartkunskap och förståelse för omvärlden
- att utveckla elevens förmåga att förstå och använda ämnesspecifika ord och begrepp.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6 (utöver att eleven uppnår kriterierna för vitsordet 8 så krävs följande)
Utveckla elevens intresse för läroämnet geografi	Eleven utvecklar intresse för	C, E, H		<i>Intresse utvärderas men används inte som</i>	

Geografi

och att värna om naturen och dess mångfald.	geografi och natur.			<i>grund för bedömning.</i>	
Synliggöra elevens lärandeprocess genom att låta eleven ställa upp mål för sitt lärande samt skapa möjlighet för självvärdering och kamratrespons.	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.	B, C, E		<i>Självvärdering och kamratrespons används inte som grund för bedömning.</i>	
Geografins metoder och arbetssätt					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven till att utveckla grundläggande kunskap om kartor och olika geomedier (traditionella, audiovisuella, interaktiva och sociala/upplevelsebaserade).	Eleven utvecklar grundläggande kunskap om kartor och geomedier.	A, D, E	Eleven kan göra enklare karttolkningar och känner till några geomedier.	Eleven kan tolka kartor, enklare statistik och diagram samt elektronisk information.	Eleven kan tillämpa sin kunskap om kartor och geomedier i andra sammanhang.
Handleda eleven att utveckla geografisk namnkunskap samt utveckla helhetsuppfattning av världskartan.	Eleven utvecklar geografisk namnkunskap.	A, E	Eleven kan namnge några länder och regioner som behandlats.	Eleven kan namnge världsdelarna och de flesta länder, regioner och huvudstäder i områden i Europa.	Eleven kan namnge länder och huvudstäder i övriga världsdelar som har behandlats.
Handleda eleven att utveckla förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.	Eleven utvecklar begreppsförståelse inom geografi.	A, E	Eleven känner till centrala begrepp som har behandlats.	Eleven kan förklara några centrala begrepp som har behandlats.	Eleven kan tillämpa centrala begrepp som har behandlats.
Handleda eleven att sammanställa och presentera information ur olika geografiska källor.	Eleven utvecklar förmåga att sammanställa och presentera information ur olika geografiska källor.	A, B, D, E, H	Eleven kan göra en enklare presentation av ett givet material.	Eleven kan sammanställa information ur en geografisk källa.	Eleven kan presentera information på ett strukturerat sätt med hjälp av ändamålsenliga hjälpmedel.
Handleda eleven att läsa och tolka olika geografiska	Eleven utvecklar färdighet att	A, B, C, D, E, H	Kunskap och förståelse om källkritik, källtillit och informationssökning är medborgerlig kompetens som varje elev har rätt till. Därmed bedöms målet i åk 3-6 endast som		

Geografi

informationskällor samt introducera till evidensbaserat tänkande.	tolka geografiska källor och evidensbasera t tänkande.		uppnått eller inte. För uppnådda kunskaper har eleven förmåga att hitta information ur givna källor och grundläggande förståelse för att källor har olika tillförlitlighet.		
Naturgeografi					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven att få grundläggande kunskap om naturgeografiska områden i världen.	Eleven utvecklar kunskap om naturgeografiska områden i världen.	A, C, E	Eleven känner till några större naturregioner i världen.	Eleven känner i huvuddrag till världsdelar, oceaner, de största bergsmassiven, regnskogs- och ökenområden.	Eleven kan namnge och placera flertalet av de större naturregionerna.
Handleda eleven att få grundläggande kunskap om olika klimat- och vegetationszoner samt klimatförhållandena på jordklotet.	Eleven utvecklar förståelse för klimatförhållandena på jordklotet.	H	Eleven förstår skillnaden mellan klimat och väder.	Eleven känner till olika klimat- och vegetationszoner samt klimatförhållandena på jordklotet.	Eleven kan beskriva olika klimat- och vegetationszoner.
Handleda eleven att utveckla förståelse för jordklotets rörelser och dess påverkan på tid och årstider.	Eleven utvecklar förståelse för jordklotets rörelser.	C, E, H	Eleven har en viss förståelse för kopplingen mellan jordklotets rörelser och tid.	Eleven kan beskriva sambandet mellan jordklotets rörelser och tid.	Eleven kan beskriva geografiska fenomen kopplade till jordklotets rörelser.
Kulturgeografi					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven att förstå sambandet mellan natur- och kulturlandskap, naturresurser och befolkningsfördelning.	Eleven utvecklar förståelse för natur- och kulturlandskap .	C, F, G, H	Eleven känner till sambandet mellan naturresurser och befolkningsfördelning.	Eleven kan beskriva sambandet mellan naturresurser och befolkningsfördelning.	Eleven kan analysera för- och nackdelar med den ojämna befolkningsfördelningen.
Introducera eleven till aktuella geografiska händelser och koppla dessa till elevens vardag.	Eleven utvecklar förmåga att koppla aktuella geografiska nyheter till närsamhället.	A, C, D, H	Eleven kan med handledning tolka en given geografisk nyhet.	Eleven kan tolka givna, enkla nyheter och koppla till geografiska fenomen.	Eleven kan koppla nyheter till regionala geografiska fenomen.
En hållbar utveckling					

Geografi

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Vidareutveckla elevens förståelse för begreppet hållbarhet ur olika perspektiv.	Eleven vidareutvecklar förståelsen för hållbarhet.	A, E, H	Eleven vet att det finns olika perspektiv på hållbarhet.	Eleven kan ge exempel på olika perspektiv på hållbarhet.	Eleven kan beskriva hållbarhet ur olika perspektiv i vardagen.
Informera eleven om olika organisationers arbete för hållbarhet, mänskliga rättigheter och mångfald.	Eleven utvecklar förståelse för organisationers arbete för hållbarhet.	H	Eleven kan ge exempel på någon organisation som arbetar för hållbarhet i världen.	Eleven kan nämna flera organisationer och förklara deras arbete för hållbarhet.	Eleven kan reflektera kring varför det finns behov av organisationer som arbetar för hållbarhet.